ప్రచురణార్థమైన

భారతదేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ న్యాయస్థానం

క్రిమినల్ అప్పీల్ సంఖ్యలు. 1025-1026/2023

(@SLP (CRL.) ఎన్ఓఎస్. 12794-12795 / 2022)

సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్. అప్పీలుదారు (లు)

వర్సెస్

ఆర్యన్ సింగ్ మొదలైనవి. ప్రతివాది (లు)

తీర్పు

ఎం. ఆర్. షా, న్యాయమూర్తి.

1. చండీగర్ స్టేట్ క్రైమ్ బ్రాంచ్ పోలీస్ స్టేషన్ లో ఐ.పి.సి సెక్షన్ లు 452 , 323, 365, 342, 186, 225, 0.506 మరియు 120-బి క్రింద (అంతకు ముందు తేదీ 30.08.2014 నాడు ఐ.పి.సి సెక్షన్లు 452 , 323, 365, 342, 186, 225, 206, 120 కింద పోలీస్ స్టేషన్ Iవ ఫేస్ మొహాలీ లో FIR No.195 గా నమోదు చేయబడింది) 29.04.2020 తేదీ గల FIR నెం. RC0512020500001 లోని నేర చర్యలను రద్దు చేసిన పంజాబ్ మరియు హరియాణ హైకోర్టు చండీగర్ వారు సెక్షన్ 482 సి.ఆర్.పి.సి క్రింద అధికార వినియోగంలో క్రిమినల్ మెస్లేనియస్ అప్లికేషన్ నెం.54107/2021 మరియు 8233/2022 ను కొట్టి వేస్తూ ఆక్షేపిత ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులు వలన బాదపడి అదేకాకుండా తదుపరి దీని నుండి వెలుబడిన అన్నీ చర్యలు వల్ల వ్యదితులై ప్రస్తుత అప్పీలును సెంట్రల్ బ్యూరో ఆఫ్ ఇన్వెస్టిగేషన్ (CBI) దాఖలు చేసింది.

2. పైన పేర్కొన్న నేరాలకు సంబంధించి చండీగర్ క్రైమ్ బ్రాంచ్ పోలీస్ స్టేషన్లో 29.04.2020 లో ఎఫ్ఐఆర్ లో గౌరవనీయమైన హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలకు అనుగుణంగా, పైన పేర్కొన్న

దర్యాప్తు సిబిఐకి అప్పగించబడిందని, సిబిఐ తరపున హాజరైన ఎ ఎస్ జి శ్రీ కె. ఎం. నటరాజ్ తీవ్రంగా వాదించారు.

2.1 మొదట్లో, తాజా ఎఫ్ఐఆర్ లో నిందితుడు ఆర్యన్ సింగ్ పేరు లేదని పేర్కొన్నారు. అయితే, ఆ తరువాత, దర్యాప్తు ముగిసిన తరువాత, ఆర్యన్ సింగ్ పై కూడా చార్జ్ షీట్ దాఖలు చేయబడింది మరియు అతన్ని కూడా నిందితులలో ఒకరిగా చేర్చారు.

2. 2 ఆ తరువాత నిందితులు ఆర్యన్ సింగ్ , గౌతమ్ చీమా ఇద్దరు ట్రయల్ కోర్టు ముందు డిశ్చార్జ్ పిటిషన్లు దాఖలు చేశారని , అవి గుణా గుణములు ఆధారంగా కొట్టి వేయబడ్డాయని విన్నవించారు. హైకోర్ట్ ఒక చిన్న విచారణను నిర్వహిస్తున్నట్లయితే , ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా సెక్షన్482 సి.ఆర్.పి.సి కింద మొత్తం క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ రద్దు చేసింది.

2. 3 కేసులోని వాస్తవాలు మరియు పరిస్థితులలో నిందితుడు ఆర్యన్ సింగ్ మరియు గౌతమ్ చీమాలపై మొత్తం క్రిమినల్ చర్యలను రద్దు చేస్తూ హైకోర్టు తన అధికార పరిధిని దాటి పోయిందని తీవ్రంగా సమర్పించబడింది. క్రిమినల్ చర్యలను రద్దు చేసేటప్పుడు, నిందితులపై ఆరోపణలు నిరూపించబడలేదని, ప్రాసిక్యూషన్ ను దురుద్దేశపూరితమైనవాదనని హైకోర్టు గమనించినట్లు తీవ్రంగా పేర్కొన్నబడింది. ట్రయల్ కోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా రద్దు పిటిషన్లను నిర్ణయించే దశలో, నిందితులను విడుదల చేయడాన్ని నిరాకరిస్తూ, హైకోర్టు ఆరోపణలు నిరూపించబడలేదని గమనించకూడదని వివరించింది. విచారణ సమయంలో, ఆధారాలను సాక్ష్యములుగా రూపించాల్సిన అవసరం ఉందని పేర్కొంది. ప్రాసిక్యూషన్ దురుద్దేశపూరితమైనవాదనని గమనించడంలో హైకోర్టు కూడా భౌతికంగా పొరపాటు చేసిందని కూడా సమర్పించబడింది.హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలకు అనుగుణంగా దర్యాప్తును సిబిఐకి అప్పగించామని, ఆ తరువాత, దర్యాప్తు ముగిసిన తరువాత, నిందితుడు పరారీలో ఉన్నాడని పేర్కొన్నారు. అందువల్ల, క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్/ప్రొసీడింగ్స్ ప్రారంభించడం దురుద్దేశపూరితమైనదని చెప్పలేము. ఏదైనా క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ హానికరమైనదా అనేది విచారణ ముగింపులో కూడా పరిగణించాల్సిన అవసరం ఉందా, కాకుండా అంటే, సెక్షన్ 482 కింద అధికారాలను వినియోగించడం.

2.4 యోగ్యతలు ఆధారంగా కూడా శ్రీ నటరాజ్, ఎఎస్జి ద్వారా అనేక విన్నపములు చేయబడ్డాయి, అయితే, పైన పేర్కొన్న కారణాల వల్ల, నిందితులు విచారణను ఎదుర్కోవటానికి బహిష్కరించడం ద్వారా హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత సాధారణ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను పక్కన పెట్టడానికి మేము

మొగ్గు చూపుతున్నాము, ఆ తరువాత విచారణ నిందితులపై కొనసాగుతుంది, మేము సిబిఐ తరపున అలాగే నిందితుల తరపున చేసిన విన్నపములను యోగ్యత ఆధారంగా పరిగణించడం లేదు.

3. ప్రస్తుత అప్పీళ్లను నిందితుడు ఆర్యన్ సింగ్ తరపున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ ఆర్. పి. భట్ మరియు నిందితుడు గౌతమ్ చీమా తరపున హాజరైన సీనియర్ న్యాయవాది శ్రీ మహేష్ జెత్మలాన్ని తీవ్రంగా వ్యతిరేకించారు.

3.1 సంబంధిత నిందితుల తరపున హాజరైన న్యాయవాదులు ఇద్దరూ ప్రతి నిందితుడిపై చేసిన ఆరోపణలుపై 2023 నాటి క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 1025-1026 పేజీ 8లో ఈ క్రింది యోగ్యత ఆధారంగా వివరించారు. అయితే, ఆ విన్నపములు ప్రతివాదాలును విచారణ సమయంలో పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. అందువల్ల, ఈ న్యాయస్థానం యొక్క ఏదైనా విచారణ సమయంలో పరిశీలన ఏ పక్షాన్నైనా ప్రభావితం చేయగలదు కాబట్టి, నిందితులపై వచ్చిన ఆరోపణలుపై యోగ్యత ఆధారంగా సిబిఐ మరియు నిందితుల తరపున చేసిన విన్నపములతో మేము విస్తృతంగా వ్యవహరించడం మరియు/లేదా పరిగణించడం లేదు.

4. క్రిమినల్ చర్యలను రద్దు చేసి, నిందితులను విడుదల చేస్తూ హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులను పరిశీలించిన తరువాత, సెక్షన్ 482 Cr.P.C కింద పరిమిత అధికారాలను వినియోగిస్తూ మరియు/లేదా భారత రాజ్యాంగంలోని ఆర్టికల్ 226 కింద ఉన్న అధికారాలను వినియోగించడంలో మొత్తం క్రిమినల్ చర్యలను రద్దు చేయడంలో హైకోర్టు తన అధికార పరిధిని అతిక్రమించిందని మేము అభిప్రాయపడుతున్నాము.

4. 1 హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నుండి, హైకోర్టు తన ముందు ఉన్న కార్యకలాపాలను, హైకోర్టు ఒక చిన్న విచారణను నిర్వహిస్తున్నట్లయితే మరియు/లేదా హైకోర్టు విచారణ ముగిసిన తరువాత విచారణ కోర్టు ఇచ్చిన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులకు వ్యతిరేకంగా చేసిన దరఖాస్తులను పరిశీలిస్తున్నట్లుగా వ్యవహరించినట్లు తెలుస్తోంది. చట్టం ప్రధాన సూత్రం ప్రకారం, 2023 నాటి క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 1025-1026 సెక్షన్ 482 Cr.P.C కింద అధికారాలను వినియోగించుకునేటప్పుడు, క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ను విడుదల చేయడం మరియు/లేదా రద్దు చేయడం గురించి కోర్టు చిన్న విచారణను నిర్వహించాల్సిన అవసరం లేదు. ఉమ్మడి ఆక్షేపిత తీర్పు మరియు ఉత్తర్వులలో హైకోర్టు నిందితులపై ఆరోపణలు నిరూపించబడలేదని గమనించింది. ఆరోపణలు నిరూపించడానికి ప్రాసిక్యూషన్/దర్యాప్తు సంస్థ అవసరమయ్యే దశ ఇది కాదు. ప్రాసిక్యూషన్/దర్యాప్తు సంస్థ నేతృత్వంలోని సాక్ష్యము ఆధారంగా విచారణ సమయంలో ఆరోపణలు

నిరూపించబడాలి. అందువల్ల, ఈ దశలో, నిందితులపై దర్యాప్తు సమయంలో సేకరించిన ఆరోపణలు మరియు కేసులలో వివరంగా వెళ్లడంలో హైకోర్టు భౌతికంగా తప్పు చేసింది. డిశ్చార్జ్ దశలో మరియు/లేదా సెక్షన్ 482 Cr.P.C కింద అధికారాలను వినియోగించేటప్పుడు, కోర్టుకు చాలా పరిమిత అధికార పరిధి ఉంటుంది మరియు "నిందితుడిపై విచారణ జరపాల్సిన అవసరం ఉన్నందున నిందితుడిపై మరింత విచారణ ముందుకు సాగడానికి తగిన ఆధారాలు అందుబాటులో ఉన్నాయా లేదా" అనే విషయాన్ని పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి.

4.2 హైకోర్టు ఎత్తి చూపిన మరో కారణం ఏమిటంటే, క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్/ ప్రొసీడింగ్స్ ప్రారంభించడం హానికరం. ఈ దశలో, హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆదేశాలకు అనుగుణంగా దర్యాప్తును సిబిఐకి అప్పగించినట్లు గమనించాలి. ఆ తరువాత,2023 నాటి క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 1025-1026 దర్యాప్తు ముగిసిన తరువాత, నిందితులపై చార్జిషీట్ దాఖలు చేశారు. అందువల్ల, క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్/ప్రొసీడింగ్స్ ప్రారంభించడం దురుద్దేశపూరితమైనదని హైకోర్టు గమనించడంలో తప్పు చేసింది. క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ దురుద్దేశపూరితమైనదిగా ఉన్నాయా లేదా అనేది ఈ దశలో పరిగణనలోకి తీసుకోవలసిన అవసరం లేదు. విచారణ ముగింపులో కూడా ఇదే పరిగణనలోకి తీసుకోవాలి. ఏ కేసులో అయినా ఈ దశలో, పరిగణించవలసినది ఒక ప్రాథమిక కేసు మరియు దర్యాప్తు సమయంలో సేకరించిన విషయం, ఇది నిందితుడిని విచారించటానికి హామీ ఇస్తుంది.

5. పైన పేర్కొన్న వాటిని దృష్టిలో ఉంచుకుని, పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా, మొత్తం క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ రద్దు చేయడంలో మరియు డిశ్చార్జ్ మరియు/లేదా క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ ను రద్దు చేసే దశలో అధికారాలను వినియోగించడంపై ఈ కోర్టు యొక్క నిర్ణయాల విషయంలో ఈ కోర్టు నిర్దేశించిన చట్టాన్ని వర్తింపజేయడంలో హైకోర్టు తన అధికార పరిధిని దాటినప్పుడు, నిందితులపై క్రిమినల్ ప్రొసీడింగ్స్ను రద్దు చేస్తూ హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత ఉమ్మడి తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు నిలబడలేనివి మరియు వాటిని రద్దు చేసి కొట్టి వేయడానికి అర్హమైనవి.

5.1 పైన పేర్కొన్న కారణాల దృష్ట్యా, ప్రస్తుత అప్పీళ్లు విజయవంతమవుతాయి. హైకోర్టు జారీ చేసిన ఆక్షేపిత మరియు ఉమ్మడి తీర్పు పై 2023 నాటి క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 1025-1026 నిందితులైన ఆర్యన్ సింగ్ మరియు గౌతమ్ చీమాలపై క్రిమినల్ చర్యలను కొట్టివేస్తూ హైకోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వు రద్దు చేయబడ్డాయి/కొట్టి వేయబడ్డాయి. నిందితులు తాము ఛార్జ్ షీట్ చేయబడిన దానిపై విచారణను ఎదుర్కోవలసి ఉంటుంది.ఏదేమైనా, సంబంధిత పార్టీలకు అందుబాటులో ఉన్న

అన్ని వాదనలు మరియు రక్షణలు విచారణ సమయంలో ప్రజ్ఞ విచారణ కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంటాయని పేర్కొనబడింది.

ఎఫ్ఐఆర్ లో ని ఆరోపణలు 2014 సంవత్సరానికి సంబంధించినవి మరియు ఎనిమిది సంవత్సరాలకు పైగా గడిచినందున, విచారణను వీలైనంత త్వరగా ముగించాలని మేము ట్రయల్ కోర్టును ఆదేశిస్తున్నాము, కానీ ప్రస్తుత ఉత్తర్వు అందిన తేదీ నుండి 12 నెలలు మించకుండా విచారించాలి. ప్రస్తుత ఉత్తర్వులను వీలైనంత త్వరగా సంబంధిత మేజిస్ట్రేట్ ముందు సిబిఐ ప్రవేసపెడుతుంది. పైన పేర్కొన్న వ్యవధిలో విచారణను ముగించడంలో సంబంధిత విచారణ న్యాయస్థానానికి సహకరించాలని సంబంధితులందరూ ఆదేశించబడ్డారు.ప్రస్తుత అప్పీళ్లు తదనుగుణంగా అనుమతించబడతాయి.

......న్యాయమూర్తి

[ఎం. ఆర్. షా]

......న్యాయమూర్తి

[సి. టి. రవికుమార్]

న్యూ ఢిల్లీ;

ఏప్రిల్ 10,2023.